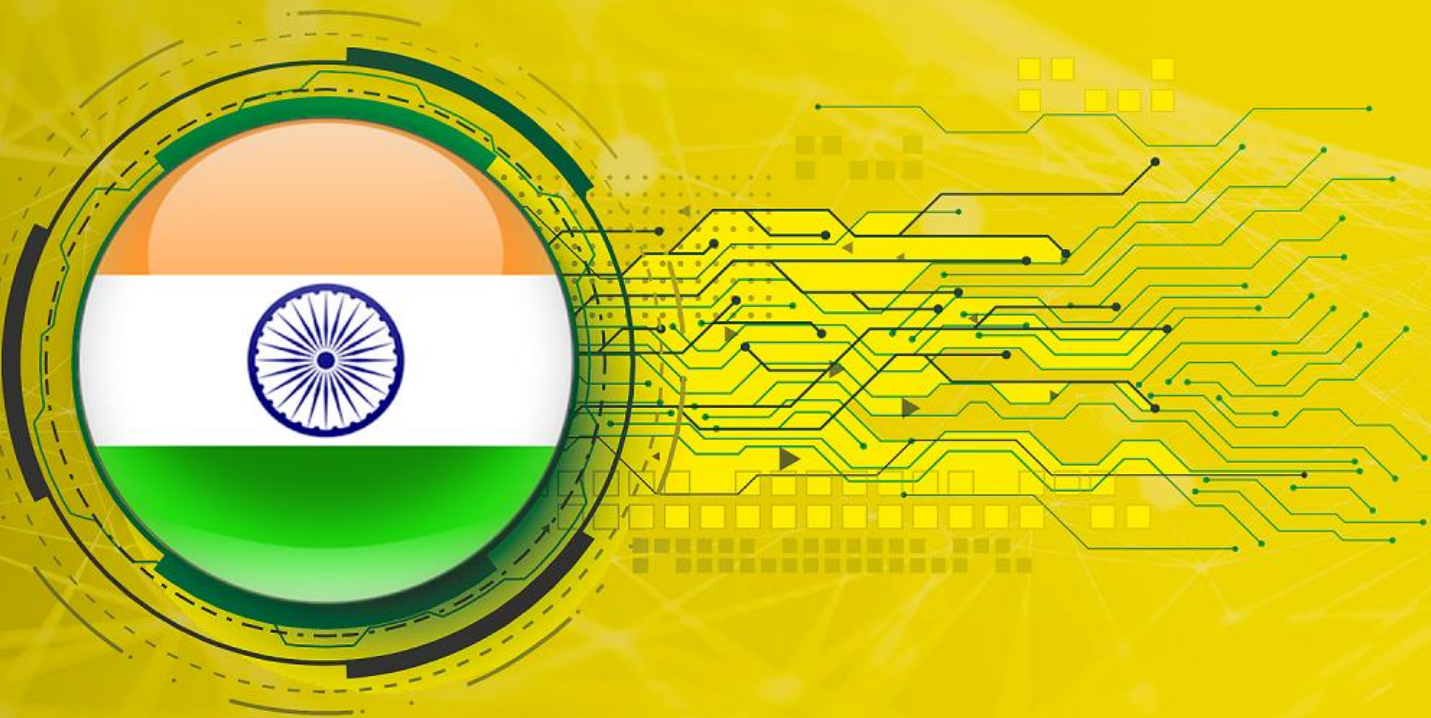

حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان

هند

مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی

حکمرانی فضای مجازی در کشور هند

گزارش سریع (۱۵)

بهمن ماه ۱۳۹۸

تهیه شده در: پژوهشگاه فضای مجازی - گروه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
تهیه کننده: یاسر خوشنویس (دانشجوی دکتری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)

ناظر علمی: امیررضا باقرپور شیرازی

نشانی: تهران، میدان آرژانتین، خیابان بیهقی، نبش خیابان ۱۶ غربی، پلاک ۲۰، کدپستی ۱۵۱۵۶۷۴۳۱۱

<http://www.majazi.ir>

شماره تماس: ۸۶۱۲۱۰۶۱

حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مرکز ملی فضای مجازی است و استفاده از مطالب آن صرفاً با ذکر مأخذ بلامانع است.

گزارش سریع که با عنوان Rapid Report شناخته می‌شود، نوعی گزارش کوتاه است که صرفاً برای اطلاع کلی از موضوع یا پدیده‌ای خاص در بازه زمانی محدود تهیه می‌شود. هدف عمده چنین گزارش‌هایی، ایجاد تصویری اجمالی برای آشنایی ابتدایی سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در موضوعات مورد علاقه آنان است.

چکیده

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

(۱) حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.

(۲) حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.

(۳) حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند.

سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور هند خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی

حکمرانی فضای مجازی، هند، وزارتخانه الکترونیک و فناوری اطلاعات، وزارتخانه ارتباطات، اداره ثبت نام‌ها و اعداد اینترنتی هند (TRAI)، قانون ارتباطات هند

فهرست مطالب

- ۱ مقدمه
- ۲ ساختار حکمرانی
- ۲ نهادهای اصلی مسئول در حوزه فضای مجازی
- ۲ وزارتخانه الکترونیک و فناوری اطلاعات و وزارتخانه ارتباطات
- ۳ اسناد سیاستی و قوانین مهم در حوزه فضای مجازی
- ۳ برنامه‌ها، رویه‌های اجرایی و اهداف تعیین شده
- ۳ اهداف راهبردی تعیین شده برای سال‌های آتی
- ۶ نظارت و فیلترینگ در فضای مجازی
- ۶ رویکرد بین‌المللی
- ۶ سناریوی حکمرانی فضای مجازی هند
- ۸ منابع و مآخذ

مقدمه

هند کشوری با بیشترین جمعیت دموکراتیک در جهان است. این کشور دارای یک جمهوری پارلمانی با یک سیستم چندحزبی می‌باشد که هفت حزب ملی و چهل حزب منطقه‌ای در این کشور به رسمیت شناخته می‌شوند. سرویس اینترنت برای اولین بار در تاریخ ۱۵ اوت ۱۹۹۵ توسط شرکت دولتی خدمات ارتباطی (VSNL)^۱ در کشور هند راه‌اندازی شد. در سال ۲۰۱۸ کاربران اینترنت ۴۱ درصد از کل جمعیت کشور را شامل می‌شدند و این کشور ۵۱ درصد رشد در تجارت الکترونیک را تجربه نمود. اقتصاد دیجیتال در سال ۲۰۱۷-۱۸، هشت درصد از حجم تولید ناخالص داخلی اسمی این کشور به میزان ۲۰۰ میلیارد دلار را شامل شده است. با توجه به پیشرفت شگرفی که کشور هند در زمینه اینترنت در حال حاضر تجربه می‌کند ساختار حکمرانی فضای مجازی در این کشور از موضوعات جالب توجه محسوب می‌گردد. در ادامه این گزارش به تحلیل ساختار و سناریوهای حکمرانی فضای مجازی در این کشور می‌پردازیم.

^۱ Videsh Sanchar Nigam

ساختار حکمرانی

تا سال ۲۰۱۶، نهاد اصلی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در هند وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات بود. در این سال، وزارتخانه به دو وزارتخانه مجزا تفکیک شد: وزارت الکترونیک و فناوری اطلاعات^۱ و وزارت ارتباطات^۲. تعیین سیاستها در حوزه فناوری اطلاعات، الکترونیک، اینترنت و همچنین، موضوعات مربوط به دولت الکترونیک، تجارت الکترونیک و امنیت فضای مجازی به عهده وزارتخانه الکترونیک و فناوری اطلاعات است. توسعه زیرساختها، مجوزدهی به فراهمکنندگان خدمات اینترنت و تلفن همراه و همچنین، مدیریت طیف فرکانسی توسط وزارت ارتباطات انجام می‌شود.

نهادهای اصلی مسئول در حوزه فضای مجازی

وزارتخانه الکترونیک و فناوری اطلاعات و وزارتخانه ارتباطات

وزارتخانه الکترونیک و فناوری اطلاعات و وزارتخانه ارتباطات علاوه بر تدوین سیاستها نقش اجرایی نیز به عهده دارند. اداره ثبت نامها و اعداد

اینترنتی هند (TRAI) وظیفه تنظیم‌گری در زمینه نشانی‌های IP را به عهده دارد. این اداره یک نهاد مستقل به شمار می‌رود. همچنین، اداره تنظیم مقررات ارتباطاتی هند در سال ۱۹۹۷ تأسیس شده و حوزه ارتباطات، پهن باند و تلویزیون کابلی را تنظیم می‌کند. رئیس و ۴ عضو اصلی TRAI برای مدت ۴ سال توسط دولت مرکزی تعیین می‌شوند، اما انتظار می‌رود که اداره مستقل عمل کند. همچنین، برای جلوگیری از تعارض منافع، رئیس و اعضای اصلی تا دو سال پس از اتمام دوره کاری خود برای فعالیت در دولت یا صنعت مخابرات، به مجوز دولتی نیاز دارند. دپارتمان‌های اداره به ترتیب زیر هستند:

^۱ Ministry of Electronics and Information Technology (MeitY)

^۲ Ministry of Communications

- مدیریت داخلی
- خدمات پخش و تلویزیون کابلی
- امور مصرف‌کنندگان و کیفیت خدمات
- تحلیل مالی و اقتصادی
- طیف فرکانسی و مجوزدهی
- امور حقوقی
- توسعه فناوری

اسناد سیاستی و قوانین مهم در حوزه فضای مجازی

در گذشته وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و پس از سال ۲۰۱۶، دو وزارت ارتباطات و وزارت الکترونیک و فناوری اطلاعات، سیاست ملی ارتباطات دیجیتال را در بازه‌هایی ۴ تا ۶ ساله منتشر کرده‌اند. آخرین نسخه این سند در سال ۲۰۱۸ منتشر شده است. قانون ارتباطات هند نیز در سال ۱۹۹۷ تصویب شده است و مبنای تأسیس TRAI به شمار می‌رود.

برنامه‌ها، رویه‌های اجرایی و اهداف تعیین شده

اهداف راهبردی تعیین شده برای سال‌های آتی

در آخرین نسخه سند ملی ارتباطات دیجیتال، ۳ مأموریت اصلی به ترتیب زیر تعریف شده است:

۱. متصل کردن هند: ایجاد زیرساخت ارتباطات دیجیتال پهن باند به‌عنوان ابزاری برای توسعه اجتماعی-اقتصادی همراه با تضمین کیفیت و پایداری زیست‌محیطی.
۲. پیش‌راندن هند: توانمندسازی فناوری‌های و خدمات نسل جدید از طریق سرمایه‌گذاری، نوآوری و حقوق مالکیت فکری برای بهره‌گرفتن از فناوری‌های دیجیتال نوظهور همچون اینترنت نسل پنجم، هوش مصنوعی، اینترنت اشیا، کلان داده و سرعت بخشیدن به انقلاب صنعتی چهارم.

۳. **تأمین امنیت هند:** تضمین مالکیت سرزمینی، ایمنی و امنیت ارتباطات دیجیتال با هدف حفظ منافع شهروندان و حفاظت از مالکیت سرزمینی کشور با تمرکز بر تضمین استقلال و انتخاب فردی، مالکیت بر داده‌ها، حفظ حریم شخصی و امنیت. بر مبنای این ۳ مأموریت، اهداف اجرایی زیر برای سال ۲۰۲۲ تعیین شده است:

- فراهم کردن دسترسی به اینترنت پهن باند برای تمام جامعه
 - ایجاد ۴ میلیون شغل جدید در حوزه ارتباطات دیجیتال
 - تقویت سهم ارتباطات دیجیتال در تولید ناخالص داخلی از حدود ۶ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۸ درصد در سال ۲۰۲۲
 - تقویت مشارکت هند در زنجیره‌های ارزش جهانی
 - تضمین حاکمیت سرزمینی دیجیتال هند
- اهداف و راهبردهای تفصیلی ذیل ۳ مأموریت مذکور به ترتیب زیر هستند:

مأموریت ۱: متصل کردن هند؛ ایجاد زیرساخت ارتباطات دیجیتال

- فراهم کردن دسترسی پهن باند با سرعت ۵۰ مگابیت بر ثانیه برای تمامی شهروندان
- فراهم کردن اتصال ۱ گیگابیت بر ثانیه تا سال ۲۰۲۰ و اتصال ۱۰ گیگابیت بر ثانیه تا سال ۲۰۲۲ برای پایین‌ترین سطوح ادارات محلی
- فراهم کردن دسترسی پهن باند ۱۰۰ مگابیت بر ثانیه برای تمامی نهادهای توسعه‌ای متقاضی از جمله نهادهای آموزشی
- فراهم کردن دسترسی پهن باند خطوط ثابت برای ۵۰ درصد منازل
- افزایش ضریب نفوذ دارندگان منحصربه‌فرد تلفن همراه تا ۵۵ درصد در سال ۲۰۲۰ و ۶۵ درصد تا سال ۲۰۲۲
- افزایش هات اسپات‌های Wi-Fi در بخش عمومی به ۵ میلیون در سال ۲۰۲۰ و ۱۰ میلیون در سال ۲۰۲۲
- ایجاد دسترسی برای تمامی مناطقی که پوشش داده نشده‌اند.

مأموریت ۲: پیش‌راندن هند: توانمندسازی فناوری‌ها و خدمات نسل جدید از طریق سرمایه‌گذاری، نوآوری، تولید بومی و حقوق مالکیت فکری

- جذب سرمایه ۱۰۰ میلیارد دلار در بخش ارتباطات دیجیتال
- افزایش مشارکت هند در زنجیره‌های ارزش جهانی
- ایجاد شرکت‌های نوپای مبتنی بر نوآوری در بخش ارتباطات دیجیتال
- ایجاد رژیم حقوق مالکیت فکری در هند که در سطح جهانی مورد پذیرش قرار گیرد
- تدوین پتنت‌های مطابق با استانداردها در حوزه فناوری‌های ارتباطات دیجیتال
- آموزش یا بازآموزی ۱ میلیون نفر مطابق با مهارت‌های مورد نیاز در عصر جدید
- گسترش اکوسیستم اینترنت اشیاء تا ۵ میلیارد وسیله متصل
- شتاب‌بخشیدن به گذار به سوی صنعت ۴,۰

مأموریت ۳: تضمین حاکمیت سرزمینی دیجیتال، ایمنی و امنیت ارتباطات دیجیتال

- ایجاد رژیم جامعه حفاظت از داده‌ها با هدف حفاظت از حریم شخصی، استقلال و آزادی انتخاب افراد و تسهیل مشارکت فعالانه هند در اقتصاد دیجیتال جهانی
 - تضمین اصول بی‌طرفی شبکه مطابق با ملزومات خدمات اینترنتی، دسترسی به پهنای باند و ظرفیت‌های شبکه از جمله فناوری‌های دسترسی نسل جدید
 - توسعه و به‌کارگیری چهارچوب‌های امنیت شبکه در ارتباطات دیجیتال
 - ظرفیت‌سازی برای آزمون‌های امنیتی و تدوین استانداردهای امنیتی مناسب
 - پرداختن به مسائل مرتبط با رمزگذاری و تأیید صلاحیت امنیتی
 - بهبود پاسخگویی از طریق سازوکارهای نهادی مناسب با هدف تضمین ایمنی و امنیت زیرساخت‌ها و خدمات ارتباطات دیجیتال برای شهروندان
- به‌طور کلی می‌توان نهادها و اقدامات حاکمیتی فضای مجازی هند را به صورت جدول زیر دسته‌بندی نمود:

جدول نهادها و اقدامات حاکمیتی فضای مجازی هند

نمونه اقدامات حاکمیت ملی	نمونه شرکت‌های ملی	نمونه نهادهای ملی	
فیلترینگ محتواهای جدایی‌طلبانه، افراط‌گرایانه و پورنوگرافی به‌طور کامل	-	اداره تنظیم مقررات ارتباطاتی، وزارت	حاکمیت فرهنگی

		الکترونیک و فناوری اطلاعات	
-	-	-	حاکمیت امنیتی
پلتفرم دولت الکترونیک Digital India	Bharti Airtel, Hathway Cable	وزارت ارتباطات	حاکمیت فنی و اقتصادی
سازوکار نظرخواهی به هنگام تدوین سیاست‌ها، فیلترینگ محتواهای ناقض حق تألیف	-	وزارت الکترونیک و فناوری اطلاعات، اداره ثبت نام‌ها و اعداد اینترنتی	حاکمیت مدیریتی و حقوقی

نظارت و فیلترینگ در فضای مجازی

پس از حملات تروییستی سال ۲۰۰۸ در بمبئی، موضوع امنیت برای دولت هند اهمیت بسیار بیشتری پیدا کرده است. به همین دلیل، فیلترینگ وبسایت‌ها و محتواهای افراط‌گرایانه و جدایی طلبانه شدت یافته است. همچنین، سایت‌های ناقض حق تألیف و محتواهای پورنوگرافی به‌طور کامل فیلتر می‌شوند.

رویکرد بین‌المللی

هند نیز سعی دارد از طریق سازمان ملل از رویکرد چندجانبه‌گرایی در حکمرانی اینترنت حمایت کند؛ اما اقدامی برای ایجاد اینترنت ملی انجام نشده است. هند یکی از اعضای فعال IGF است و نشست سوم این مجمع در سال ۲۰۰۸ در حیدرآباد برگزار شده است. همچنین، متخصصانی از بخش‌های دولتی یا غیردولتی هند در دوره‌های مختلفی در گروه مشورتی چندذی‌ربطی IGF عضویت داشته‌اند.

سناریوی حکمرانی فضای مجازی هند

سناریوهای حکمرانی فضای مجازی کشور هند را می‌توان در قالب موارد زیر دسته‌بندی نمود:

- تأکید بر استقلال نهاد تنظیم‌گر از دولت
- توجه به موضوع تعارض منافع در خصوص اعضای نهاد تنظیم‌گر
- رویکرد اقتصادی و تلاش برای ایجاد شغل و افزایش نقش فناوری ارتباطات در تولید ناخالص داخلی
- پلتفرم دولت الکترونیک: Digital India
- توجه به امنیت فضای مجازی و حفظ حاکمیت سرزمینی دیجیتال
- سازوکار نظرخواهی به هنگام تدوین سیاست‌ها (رویکرد چندذی‌ربطی)
- حاکمیت به نیابت از مردم، سابقه دموکراسی و تحزب
- حوزه‌های فیلترینگ و تعقیب قضایی: محتواهای جدایی‌طلبانه، سایت‌های منتسب به افراط‌گرایان، پورنوگرافی، سایت‌های ناقض حق تألیف
- حضور فعال در IGF

منابع و مأخذ

- [1] <http://dot.gov.in/> : Ministry of Communications (India)
- [2] <https://main.trai.gov.in/> : Telecom Regulatory Authority of India (TRAI)
- [3] <https://meity.gov.in/> : Ministry of Electronics and Information Technology (MeitY)
- [4] <https://www.irinn.in/>: Indian Registry for Internet Names and Numbers (IRINN)
- [5] Stefanija, A.P. and Dara, R., "Multistakeholder Governance in Spectrum Management: The case of Telecom Regulatory Authority of India", accessible at:
https://cyber.harvard.edu/sites/cyber.harvard.edu/files/Publish_Ana%20Stefanija%20and%20Rishabh%20Dara.pdf

حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان: هند

حوزه فضای مجازی به اندازه انقلاب اسلامی اهمیت دارد. این فضا مثل یک رودخانه پر از آب و خروشان است که می آید و دائماً هم بر آب آن افزوده و خروشان تر می شود. اگر ما بر این رودخانه تدبیر کنیم و برنامه داشته باشیم، زه کشی کنیم و هدایت کنیم، این رودخانه را تا به سد بریزد، می شود فرصت. اگر رهاش کنیم و برنامه ای برای آن نداشته باشیم می شود یک تهدید.

محمد حسن

۱۳۹۱/۷/۲

www.majazi.ir